

BRASSÓI LAPOK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, NYOMDA
BRASSÓ, KAPU-ÚCCA 64-66. SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFONSZÁMOK: SZERKESZTŐSÉG 177 és
677 SZÁM - KIADÓHIVATAL 82 és 677 SZÁM

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Brassóban egy hóra 52 lej
negyedévre 140, félre 270, egy évre 500 és 10 lej kézbesítési
díj. — Vidékre postai küldéssel 60, 170, 320 és 600 lej
Külföldre negyedévre 250, félre 500, egész évre 800 lej

FŐSZERKESZTŐ
SZELE BÉLA dr.

HIRDETÉSEKET Brassó kivételével kizárólag a PUBLI-
CITÉ RADOR BUKAREST, Strada Berthelot No. 1, vagy annak
fiókjai vesznek fel. APROHIRDETÉSEK közvetlenül a kiadóba
küldendők vagy bármelyik bizományosunk útján is feladhatók

A korrupció

ellen szigorú törvény készül — Jugoszláviában. Végét akarják vetni a panama mindenfajta rendszerének és még az esztendőket óta bűnösen szerzett vagyon titkait is fel akarják tártani.

Ezt az új demokrata kormány csínláná, mely többre tartja az ország rendjét és tisztességét, mint a hatalmi uraszkodást és a sovíniszta erőszak sikereit. Erkölcs és becsület nélkül, úgy tartják a jugoszláv kormányzat mai képviselői, nincs igazi fejlődés és igazi államiság.

Milyen jó, hogy nálunk ilyen reformra egyáltalán nincs szükség. Nálunk még nyoma sincs a jogtalan haszonszerzésnek, a kizsákmányoló zsarolásnak, az eljárók és előjárók illegitim megpénzelésének, a közszólásban már agyonunt ugynevezett panamának és korrupciónak. Nálunk mindenkinek tiszta a keze, mert mindenki mossza a kezét.

A liberális kormány, akárcsak a jugoszláviai radikális kormány, csak az ország vitális gazdasági és nemzeti szempontjainak hódolt, mikor rosszul fizetett hivatalnokainak és párthiveinek szabad menlevelet adott az anyagi érvényesülésre. Dehogy tekinthető mindez panamának vagy korrupciónak! Lám a római történet is mennyi főlemelő példával szolgál, hogy mikép lehet megtollasodni, mások bőrére vagyont, befolyást, hatalmat szerezni.

Sulla idején szállóige volt a rómaiaknál, hogy a provinciák tisztviselőinek három évi hivataloskodás kell a boldogulásra: az első arra való, hogy vagyont szerezzenek, a második, hogy megjutalmazzák hűvelket, a harmadik, hogy megvásárolhassák a bírakat.

Ez az idő volt az, mikor a bűnösöket majdnem mindig fölmentették, s a provinciák még akkor sem kaptak elégtételt, ha a vádlottakat elítélték. Ez volt ama hírhedt Gaius Verresnek a kora, aki Sykionban a város első tisztviselőjétől kinzásokkal csikart ki nagy összegeket és onnan több kiváló műkincset vitt magával; aki Artemis szobrát aranyruhájától megfosztotta, Dolabellában három millió sestertius harcosolt össze, a szicíliai tulajdonosoktól több száz ezer mérő gabonát préselt ki, a városokat hűvei között szétosztotta (egyed egy színésznőnek, másikat egy heterának), s aki alatt a felszántott területeknek több mint a fele parlagon maradt, mint ha háború vagy pestis pusztította volna ki a sziget lakosságát.

Es ez volt az az idő, mikor Jugurtha a hagyomány szerint Róma kapuján lépve visszatért, s így kiáltott fel: »Oh, te megvesztegethető város, mily hamar fogsz elpusztulni, ha vevőre akadsz!«

Ez volt az aurum Tolosanum, az erkölcstelen nyerészkedés kora, de ez nagyon régen volt, talán igaz sem volt, s legfeljebb Jugoszláviában éledt fel újra, ahol törvényt kell hozni a korrupció és panama ellen.

Mi igazán szerencsések vagyunk, hogy ilyen törvényre nincs szükségünk, mert a törvény, ha volna is korrupció, úgy sem használna s valaki már azzal a papírral és nyomtatvánnyal is nyerészkednék, amire a törvényt kinyomtatnák.

Magyarország is elismeri Szovjetoroszországot?

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától). Az Új Nemzedék érdekes cikket közöl a Magyarország és a szovjet kormány között lefolyt tanácskozásokról, amelyeknek célja az orosz államforma elismerése és a két ország között levő gazdasági kapcsolatok újrafelvétele volt.

A szovjetkormány már több ízben puhatózott Rigában, Bécsben, Berlinben, hogy miképpen lehetne a magyar kormány megbízottjaival a szovjet elismerésének előkészítéséről tárgyalni. Legutóbb a bécsi nemzetközi vásáron érdeklődtek az oroszok a magyar íparcikkek iránt és újból puhatolóztak a kereskedelmi érdekeltségeknél a tárgyalások megindításáról.

A magyar illetékes körök keresztülvihetőnek találták a tervet s a tárgyalások színhelyét Berlin választották. A magyar kormányt Kánya Kálmán rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter és Junghert Mihály követségi tanácsos képviselték, míg az oroszok részéről Kresztinszky nagykövettel az élén, egy évévből összeállított bizottság jelent meg a tárgyaláson.

A tárgyalások megnyitásakor mondott beszédében Kánya leszögezte, hogy a magyar kormány a szovjetek de jure elismerését bizonyos feltételekhez kötötte. A magyar kormány nyilatkozatában módot fog találni arra, hogy megtegye észrevételeit a szovjet-rezsim kormányzati rendszerére, melynek a belügyekbe avatkozás nélkül való megváltoztatását tekinti a közeledés egyetlen lehetőségének. A nyilatkozatot az orosz delegáció vita nélkül tudomásul vette, így tehát a berlini tárgyalások eredményeseknek tekinthetők. A létrejött megegyezés még a magyar kormány megerősítésére vár. Megindultak a diplomáciai és kereskedelmi értekezést egyengető tárgyalások is.

A gyáriparosok szövetsége nagy jelentőséget tulajdonít a berlini tárgyalásoknak, mert ezeknek következtében különösen a magyar gazdasági ipar és villamossági ipar kapná vissza a jelentékeny orosz piacot, ami jelenleg a német konkurrencia miatt a magyar piacotól el van zárva. Lehetségesnek tartják, hogy az orosz kormány hajlandó volna nyers olajat adni magyar iparcikkért cserébe.

Hogyan akarják megsemmisíteni a magyar iskolákat

Támadás Uzon község ősrégi református iskolája ellen — Ötvenhat állami iskolára 300.000 lej előirányzat — Nyolcvan éves embereket is kirendelnek iskolaépítési ingyenmunkára — Hatvanezer lejes iskolaadó

(A Brassói Lapok tudósítójától). A magyar iskolák ellen indított iróháborúnak egyik törvénytelen és erőszakos módja, hogy állami iskolák létesítésének ürügye alatt az érdekelt magyar községeket vagy kilátástalan bosszút keltő ellenállásra kényszerítik vagy saját iskolájuk rovására elviselhetetlen teher gyanánt megadóztatják. Ennek a jogtipró akciónak, a közoktatásügyi kormány nyilvánvaló intenciója szerint mindkét esetben csak a magyar iskola megsemmisülése lehet.

Az erkölcsileg és kulturailag semmikép sem menthető kormányakciónak egyik legkiválóbb, döbbenetes példája Uzon község székeltségének és magyar református iskolájának esete, melyről az alábbi hiteles információt kaptuk:

Uzonban csak egy részeg ember számít közvéleménynek

Uzon községben e hó elején iskolaügyben népgyűlés tartott, melyen megjelentek a tankerületi inspektor, a járási tanügyi revizor, a járási főszolgabíró, a vallásfelekezetek lelkészei, kurátorai, presbiterei, az előjáróság, a képviselőtestület tagjai s a gyermekeik jövőjéért aggódó szülők egy része.

Jonescu tankerületi inspektor az állam nyelvén előadta, hogy az új közoktatásügyi törvény szerint a községek lakóinak kötelesek saját költségükön megfelelő állami iskolákat építeni, s kijelentette, hogy Uzonban egy négy tanteremmel és igazgatói lakással bíró, körülbelül 2 és fél millió lejbe kerülő iskola épület építendő, az építési költség az összlakosságra, földbirtokának holdankénti arányában fog kirovatni és behajtatni.

Minthogy Uzonban állítólag (!) — mondotta az inspektor — a ref. egyház tulajdonában megfelelő iskolaépület van, ha az egyházközség ezt az államnak átadja, vagy legalább két tantermet, s az igazgató tanítói lakást bérbe átengedi, akkor az állami iskola épület fölépítését későbbi időre lehetne halasztani.

Azonban, ha a megejtendő vizsgálat rendén kiderül, hogy az iskola épületét a ref. egyház nem egyedül a maga erejéből építette, hanem a más vallásfelekezetű lakosság közül bárki az építéshez csak egy téglával is

hozzájárult, akkor az állam részére kifogják sajátítani.

Erre Kése Pál h. képviselőtestületi tag és ref. presbiter kérdést intézett: minthogy ő az építendő gör. keleti papilak építéséhez egy szekér követ küldött, (szerénységből nem említette fel, hogy erre a célra 30 ezer lej készpénzt adományozott) lesz-e neki joga, hogy a papilak egy részét sajátjának tekintse?

Kérdése természetesen válaszolatlan maradt, mert Jonescu tankerületi inspektor nagy diplomata, a színmagyar községben megtartott népgyűlés nyelvét nem értvén, — az általa előadottakat tolmács segítségével, a népnek értésére adatta, de az ellene felhozott érveket és kérdéseket egyszerűen hallatlanná tette. Pedig nagyon könnyű dolog lett volna az uzoni ref. egyházak tulajdonjogát — az iskola épületére vonatkozólag — a helyszínen megállapítani.

Hiába jelentették ki a ref. egyház jelenlevő agg polgárai, hogy ezt az iskolát, a más vallásfelekezetű lakosság hozzájárulása nélkül saját erejükből építették, és tartották fenn félszázadon át, s hogy a gör. keleti egyháznak abban az időben külön felekezeti iskolája volt, az épület ma is fenn áll s a román tannyelvű állami iskola 6-7 növendékét annak a tantermében, elemi oktatásban lehetne részesíteni, mindezekről Jonescu inspektor nem vett tudomást és ezekből semmit jegyzőkönyvbe nem vettetett.

A rendben lefolyt népgyűlés végefelé járt, midőn megjelent egy züllött alak, megrögzött alkoholist, és kijelentette, hogy a népgyűlésen jelenlevő vezető emberek mind gyermektelenek, neki sok gyermeke van, ő a nép megbízásából jelent meg s csak az az igazság, a mit ő mond. Erre az incidensre a népgyűlésről nagyon sokan elvonultak. E delirium tremensben szenvedő egyén megbízhatatlan kijelentéseit hír szerint érdemesnek tartották, jegyzőkönyvre vételni.

Állami iskolaépítés — adományokból

Hasonló az eset, mint lapunknak Nagy-károlyból jelentik, a város szintiszta magyar

A lej Zürichben
nyitáskor 2.77 és fél

vidéken is, közvetlenül Nagymajtény községben.

Ezen a vidéken a miniszter 56 állami nép iskolát szándékozik felállítani, aminek a költsége sok-sok millió volna és mindössze háromszázezer lejt adott rá. Az önkéntes adománnyokból jóformán semmi sem folyt be, legfeljebb néhány román asszony adott 20-30 lejt. Ezen úgy akartak segíteni, hogy a községre pótdótot vetettek ki és pedig ép a legrosszabb időben, amikor a rossz termés amugy is érzékenyen sújtja a lakosságot.

Nagymajtény községet, melynek jól berendezett iskolája van, a törvényre hivatkozva akarják kényszeríteni, hogy új iskolát építsen és e célból a községhez prefekt és inspektor gyűlést hívtak össze. Az építkezést mely legalább három millió lejtbe kerülne, még az idén meg akarják kezdeni és a jövő évben befejezni. Nincs azonban a községnek sem hozzávaló téglája, sem fája, s ha azt tenék, amire a jegyző kényszeríteni akarja a lakosságot, hogy az erdőből szállítsanak fát, ez az anyag nedvessége miatt úgy is haszontalan dolog volna. Az a közbevetett kívánság pedig, hogy a nyers fát adják a község és az árán vegyen használható épületfát, képtelen kívánság. Jellemző még, hogy az építési költségek fedezésére olyanokra is adót rónak ki, akik az iskolával egyáltalán nincsenek érdekelve és például egy kis birtokkal rendelkező leánynak 1434 lejt iskolaépítő adóról fizetési meghagyást kézbesítettek, azzal, hogy a jövő évben körülbelül hatvanezer lejt lesz ez az adó.

Román panasz a visszaélések miatt

Lisznyópaták háromszéki községből román ember panaszkodik lapunknak, hogy bár ott még a magyar államtól bérelt ház áll az állami iskola rendelkezésére, mégis új épület emelésére kényszerítik a lakosságot. A község Fazekas nevű bírája és a gör. kel. tiszteletese a dicsőség, hogy e célra még 80 éves embereknek is dolgozniuk kell az építés számára. A legnagyobb munka idején elrendelték, hogy minden lóval rendelkező gazda tartozik háromszor fát hozni (az ut egyenként 3-3 napot vesz igénybe), a csak szarvasmarhákkal rendelkezők pedig más anyagot kötelesek fuvarozni, míg akiknek semmi igavonó jószáguk nincs, azok kézimunkát tartoznak szolgáltatni, ami 10-14 napi elfoglaltság. A nép természetesen nagyon el van keseredve, annál is inkább, mert a termés nagyon gyöngye volt és sok embert a mezőről hajtottak el az ingyen munkára.

Felosztatják — nem osztják

(A Brassói Lapok munkatársától.) A brassói társadalmat élénken izgatja az a kérdés, vajon felosztják-e, vagy meghagyják a helybeli külleti vasutigazgatóságot. A felosztás híre Bukarestben pattant ki, s bár a hivatalos körök mélysegesen titkolóznak, a hír erősen tartja magát. A Brassói Lapok munkatársa az ügyben kérdést intézett franciá Demeter vasutigazgatóhoz, aki a leghatározottabban kijelentette előttünk, hogy — bár a napokban fenjárt a bukaresti közlekedésügyi kormányról — nincs a birtokában semmiféle hivatalos értesítés s a dolgról mindössze annyit tud, mint amennyit a lapok írtak.

Különben holnap újra Bukarestbe utazik a vasutigazgató, s lehet, hogy erről az utjáról már konkrétummal fog visszatérni.

Alfonz király új kormányt készül kinevezni

MADRID. (Saját tudósítónktól.) A dírektórium a király elnöklésével tanácskozást tartott. Utána a király Weyser tábornokot fogadta. Jól értesült körök szerint a király csak Rivera hazatérését várja, s aztán Weylert fogja megbízni a kormányalakítással, a régi pártok támogatása mellett.

A szellemi együttműködés központja

GENF. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A népszövetség második bizottsága tovább vitakozott a szellemi együttműködés kérdéséről és Franciaország ajánlatáról, hogy ennek az intézetnek Páris legyen a székhelye. Ezt az ajánlatot Brazília, Paraguay delegátusai támogatták. A francia Bonnet kifejtette, hogy az intézet teljesen a népszövetség irányításával és ellenőrzésével működne és nemzetközi jellege biztosítva volna. Határozatra még nem került sor.

KAVIAR A LEGJOBB HETILAP

Hütlenségek vádja egy volt prefektus ellen

Szabad-e a megyei autó költségeit fedezni az ármegállapító bizottság jövedelmeiből?

MAROSVASÁRHELY. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az egész városban óriási érdeklődés előzte meg azt az inkább politikai mint bünvádi pert, amelynek tárgyalását tegnap délelőtt tíz órakor kezdték meg a marosvásárhelyi törvényszéken. Az ügy előzményei még abba az időbe nyulnak vissza, amikor Popoviciu volt a vezető ügyész, akit azóta Brassóba helyeztek át.

Az Averscu-kormány idejében 1920-ban Popescu Adrián dr. volt Marostorda vármegye prefektusa, aki az egész vármegyében osztatlan népszerűségnek örvendett. Popescu a közérdektől vezéreltetve bizottságot hívott össze annak a megállapítására, hogy az árvizsgáló bizottságot megszüntesse-e? Ezen az értekezleten résztvett Popovics ügyész is, aki felszólalt a beszédében az árvizsgáló bizottság újra való felállítása mellett foglalt állást és erre vonatkozó indítványát alá is írta.

Miután az értekezlet egyhanguan ugyanezt az álláspontot fogadta el, Popescu prefektus ebben az értelemben felterjesztést nyújtott be a kolozsvári belügyminiszteri kirendeltséghez és kérte, hogy az árvizsgáló bizottság működését tovább is folytathassa. A belügyminiszteri kirendeltség hallgatagon tudomásul vette az előterjesztést, amelynek értelmében a bizottság a költségek fedezésére illetéket is szedett s ebből a jövedelemből fizette a bizottság tisztviselőit, valamint a külön eljáró szakközegek napidijait is. S miután az áruuzsora bizottságba Popovics főügyészt is bevonták, ő is gyakran kapott napidijakat. De ezenkívül is az árvizsgáló bizottság és az ügyészség között állandó volt az érintkezés.

1921-ben a bizottságot föloldozták. Időközben Popescu Hadrián prefektus és Popoviciu vezető ügyész összeveszett ugyanarra, hogy az ügyész az állásától megvált prefektus ellen vádiratot adott be. A vád az volt, hogy törvényellenesen árvizsgáló bizottságot alakított, törvényellenesen illetéket vetett ki, s ebből fizette ki a tisztviselőit, ezenkívül e jogtalan jövedelmekből fedezte a vármegye kezelési hiányát is. Együttal vádat emelt Bordeanu irodavezető ellen, aki mint segítő társ bűnrészes.

A tegnapi tárgyaláson jelen volt a vármegye közönségének színe-java. A tárgyalást Popescu törvényszéki elnök vezette, a vádat Raileanu ügyész képviselte, a védelmet Harsiu és Buciu ügyvédek látták el.

Két év alatt 67.000 lej reprezentációs költség

Popescu Hadrián személyesen adta elő a védelmet. Hangsúlyozta, hogy ő az 1886 évi XXII. tc. értelmében járt el. A bizottság felállítása tehát jogos volt. A bizottság fölösleges jövedelméből a vármegye reprezentációs költségeit és vármegyei autózem költségeit látta el, s minderre két esztendő alatt összesen csak hatvanhét ezer lejt költött el, holott e célra a mai liberális kormány évenként százezer lejt utaltványoz. Kijelentette továbbá, hogy Bordeanu mindig az ő utasítására járt el.

Dr. Bonea volt belügyminiszteri tanácsos mindenben igazolta Popescu Hadriánt, aki szerinte a számadásokat kitűnően vezette, s a vármegye kényszerhelyzetén nagyon gyakran segített, amennyiben annak hiányzó jövedelmét a bizottság pénztárából pótolta.

Suciu prefektus szintén elismeri Popescu Hadrián eljárásának törvényszerűségét. Beszéde közben több ízben élesen összekülönbözött Raileanu ügyésszel a regáti és az erdélyi jogi felfogás különbözőségén.

Délután folytatták a tárgyalást. Dr. Blatt beszélt, s kijelentette, hogy nem ismeri el a vizsgáló bíró előtt felvett jegyzőkönyv hitelességét. Majd Gombás vármegyei főszámvevő magyar nyelven tett vallomással bizonyította, hogy az ármegállapító bizottság pénzükezelése lelkiismeretes és pontos volt. Azután Bretter Vilmos a kereskedelmi tanács elnöke azt vallotta, hogy az ármegállapító bizottság felállítását a kereskedők testülete kérte.

Elrabolták a kompromittáló iratokat

Több lényegtelen tanuvallomás és az iratok felolvasása után megállapították azt is, hogy a vizsgálat befejezése előtt feltörték az ügyészség irattárát és több fontos, kompromittáló iratot elloptak, közöttük azt a jegyzőkönyvet is elsikkasztották, amelyet a prefektus annak idején felvétellett az ármegállapító bizottság felállítására ügyében.

Ezután a perbeszédnek következtek.

Raileanu vádat emelt Popescu Hadrián ellen hivatalos hatalommal való visszaélés és hütlenségek miatt.

Temperamentumos védőbeszéd

Harsiu dr. védőbeszédében kiemeli a volt prefektus szeplőtelen jellemét, s eljárásának szigorú törvényességét. Edvi Illésre hivatkozik s oda konkludál, hogy Popescu meghurcoltatása csak egyéni harag és bosszu munkája, amelynek politikai háttere van. A vádnak alapja nincs s büntetésre kriteriumot nem talál. Beszédét emelt hangon fejezte be: »Azt kérdelem a közvédlő urtól, vajon a becsületes köztisztviselők megbecsülését akarja biztosítani, vagy azt a rendszert kívánja támogatni, mikor leszegényedett tisztviselők jönnek ide, akik azután vagonszámra viszik el itt szerzett vagyonukat?!

A tárgyalást az elnök péntek reggel 9 órára napolta el, amikor a jelekből ítélve — Popescu Hadriánt a bíróság fel fogja menteni.

Mussolini megeskette olasz hiveit

ROMA. (Saját tudósítónktól.) Mussolini az árumintavásár megnyitása alkalmával tartott beszédében többek közt ezeket mondta: Nem akarjuk, hogy minden olasz úgy gondolkodjék, mint mi, azonban azt nem engedjük meg, hogy tagadják, amit csináltunk, s kétségbevonják a valóságot. A kormány a külső békét megteremtve, a belső békét akarja megteremteni. Végül felhívta a közönséget, tegyenek esküt a haza iránt való odaadásra. A tömeg harsányan ismételte az esküt, majd Mussolinit felkészen ünnepelték.

Fasiszták éjjeli támadása Rómában

ROMA. (A Brassói Lapok munkatársától.) Az elmúlt éjszaka a fasiszták betörték a maximalista-párt római székházába, amelyet szétromboltak. A merénylők teljesen megsemmisítették a párt helyiségben álló régiségeket és Mateotti koporait. Midőn a rendőrség észét vette a dolognak és kivonult a helyszínre a fasiszták elmenekültek. Ugyanez a társaság megkísérelte a szabadkőműves páholyba való behatolást is, de a rendőrség e munkájában megakadályozta őket.

A fasiszmus elleni küzdelem külföldön is széles hullámokat ver. New-yorkból jelentik, hogy Locatelli olasz repülő és fasiszta képviselő, amint ez ellátározóban volt egy olasz vendéglőből, egy kommunista társaság megtámadta. A megtámadottakat a rendőrség megvédte, miközben egy rendőr súlyosan megsebesült.

Kevesebb bizottság — több eredmény

PÁRIS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Newyork Herald értesülése szerint Owen Young a jóvátételi bizottságtól azt követelte, hogy a londoni egyezmény alapján felállítandó bizottságok számát a legalacsonyabbra korlátozzák. Erre szerinte nemcsak takarékoság okából van szükség, hanem azért is, hogy a surlódások elkerültesse, s így, a munka eredményesebb legyen.

Titkos szervezkedés Bajorországban

MÜNCHEN. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A fronting-szervezet hat tagját tiltott szervezkedés miatt letartóztatták. Egyet elbocsátottak, a többi, kihallgatás után, átadták a törvényszéknek.

Megegyezés Magyarország és Németország között

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A Magyar Távirati Iroda jelenti: A magyar kormány delegátusai Berlinben a diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatok felvétele ügyében tárgyaltak. A tárgyalások egyezményhez vezettek, melyet a két kormány delegátusai aláírtak. Az egyezmény életbeléptetéséhez még a kormányok ratifikációja szükséges.

Véres katonai botrányok Szatmáron

Egy félkaru rokkant és öt harcias őrmester — Pop rendőr önvédelemből szívenlőtt egy katonát

SZATMÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A 17-ről 18-ra virradó éjjelen két véres katonai botrány történt Szatmáron. Mindkettőt részeg katonák okozták s mindkettőnek súlyosan sebesült áldozatai vannak.

Ejféltájtban Savu János és Gaora Gerő 87. gyalogezred őrmestere beborozott fővel tartottak hazafelé a Bárány uccán. A rendetlenkedőket Pap György szolgálatot teljesítő rendőr csendre intette. Erre az őrmesterek kardot rántva megtámadták Pap Györgyöt, ki revolverét elővette s ijesztesül a levegőbe lőtt. A két részeg ember azonban újra rátámadt s a megszorult rendőr rájuklőtt. A golyó Gaora őrmester szíve lelett hatolt be és átjárta egész testét. Gaorát haldokolva szállították a katonai kórházba.

Ugyancsak éjféltájtban Erdélyi János vasúti fékező, ki a háboruban elvesztette félkarját, elment a Barbul-féle kocsmába. Itt találkozott régi haragosával, Anton György őrmesterrel, aki négy más őrmester társaságában ivott. Anton észrevette Erdélyit, s felbízta társait, hogy támadják meg. A biztatásra a már kissé beborozott őrmesterek Erdélyire támadtak, neki azonban sikerült közel felkászálódni menekülni. Az őrmesterek kivont karddal üzőbe vették a menekülőt, beverték az ajtóját, s behatoltak a lakásba, ahol a béna fékezőt és feleségét összevagdalták. A további vérengzést a közelben lakó izbescu őrnagy ténnyel akadályozta meg. Erdélyit súlyos sebeivel kórházba szállították, míg a felesége lakásán fekszik válságos állapotban. A vérengző őrmestereket letartóztatták.

Három napl börtön a lövészegyenruha miatt

Újra felfedezték egy kis irredentizmust

TEMESVÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Furcsa eset történt a napokban Újbesenyő község sváb lövészegyletével. A községben ugyanis bémáló körútján volt Pacha Agost apostoli kormányzó s tiszteletére az egész falu kivonult. Többek között kivonult a fogadtatásra az ottani lövészegylet (Schutzverein) is teljes díszben, zászlója alatt.

Az ünnepélyt azonban nemsokára megzavarta az ottani csendőrség beavatkozása, amely állítólag egy szolgabíró feljelentésére kifogásolta a lövészegylet egyenruháját azért, mert az a volt osztrák-magyar hadsereg egyenruhájához hasonlított volna. A csendőrség kijelentése nagy megdöbbenést keltett, mert ugyanezt az egyenruhát használták a lövészegylet tagjai az impérium átvétele óta minden ünnepi alkalommal és ezideig még senkinek sem jutott eszébe, hogy azt régi osztrák uniformisnak nézze. Az inkriminált uniformis: kék nadrág, melyen széles vörös csík húzódott végig, a zubbony olyanszerű rangjelzéssel, amelyet évtizedekkel ezelőtt a vártüzéreknek használtak, karjukon pedig a zupás őrmesterekéhez hasonló szalagok mutatották, hogy az illető mióta tagja az egyletnek.

A csendőrség az egész egyletet letartóztatta és bekísérte Temesvárra, ahol az ötvenöt ember zászlójuk alatt, lobogó tolldiszzel, tehát úgy, ahogy vasárnap kivonultak, haladt végig az uccákon. Itt felülvizsgálták uniformisukat, s az egész egyletet három napi katonai börtönre ítélték. A lövészeknek parancsnokuk kommandója alatt az egyik kaszárnyába kellett vonulniok, ahol fegyverletétel után megkezdtek büntetésüket.

A neveléses vád alapján elkövetett tulakapás miatt a lövészek természetesen minden lépést megtesznek, hogy elégtételt kapjanak. Annai is inkább, mert köztudomású dolog, hogy a lövészek csupán parádéknál szerepelnek ebben az egyenruhában, különben is a polgári hatóságok jól ismerték a lövészek ruházatát.

Mi a magunk részéről csak annyit fűzünk az esethez, hogy bár megszoktuk azt, hogy a falusi kiskirályok hol egy pillangószárnyban, hol egy vőfélyi botban fedezzenek fel irredenta agitációt, mégis nevelésesnek találjuk, ha a román államot képviselő személyek egy teljesen diszruha jellegével bíró és régi megszokás által szentesített öltözetből féltik az állam egységét és biztonságát.

Két ügyes kifutóleány

azonnalra felvétetik a

BRASSÓI LAPOK kiadóhivatalába.

Tagadnak a csongrádi bombamerénylők

Megkezdtek a gyilkos merénylet tárgyalását

BUDAPEST. (A Brassói Lapok munkatársától.) A szolnoki királyi törvényszék büntető-tanácstermében tegnap megkezdődött a gyászos emlékeztető csongrádi bombamerénylet büntügyi fő tárgyalása. Ezzel kapcsolatosan az emlékeztetőbe idéződik a hihetetlen por felvert bünper előzménye. Az elmúlt karácsony, másodnapján a Csongrádi Zsidó Nőegylet az ottani Magyar Király Szálló elsőemeleti nagytermében bált rendezett, amelyen mintegy harmadfél-százán jelentek meg. Éjfélkor, abban a pillanatban, midőn a párok francia négyesre álltak fel, kívülről bombát dobta a bálterembe, amely gyilkos pusztítást végzett ott. Nagyjános Julianna szolgálóleányt, aki urnóját kísérte el a bálba és a sarokban huzódott meg, a bomba gyilkos szilánkjai nyomban megölték. Krizsán gyógy-szerész, Farkas Balázs cigányprimás, Grossz Magda és Sárika, Wolff Sándor, Fuchs Marika és Fuchs Margit, Fuchs József, dr. Tóbiás Miksa, Barna Henrik gyógyszerész és leánya Piroška, dr. Vidányi, Fehér Istvánné, Dékán Béla, Princ István és Kovács Lenke pedig súlyosan megsebesültek. Közülük másnap Wolff Sándor egyetemi hallgató is meghalt, s később még Farkas Balázs cigányprimás elpusztult, míg sebesültje összesen negyven volt a bombamerényletnek.

A vádirat a vádlottakat, azaz Simkó László 25 éves földművest, Bölönyi Miklós 32 éves gabonakereskedőt, Piroška János 38 éves földművest, Piroška György 26 éves kereskedőt, Sági János 28 éves gazdálkodót, Sági Rokus 22 éves földművest három gyilkossággal és 25 gyilkosság kísérletével vádolja. Piroška György és Piroška János a vádirat szerint Fülöp Andor közvetítésével átadták a bombát Bölönyinek, illetve általa Simkó Lászlónak. A bombát a vádirat szerint Bölönyi Miklós hajította be a bálterembe.

A tárgyalás alkalmából színlőt meg-telt a tárgyalóterem, különösen sok nő és sok ügyvéd látható a hallgatóság sorában. A tárgyalást dr. Fuchs Gyula vezeti, a vádat dr. Borsos József, a szolnoki ügyészség elnöke képviseli, szavazóbírók: Folkusházy Sándor és Borbély László dr. a vádlottak védelmét dr. Ulain Ferenc nemzetgyűlési képviselő és dr. Széchenyi István szegedi ügyvéd látják el.

Simkó tagad

Elnök mindenekelőtt bejelenti, hogy a sértettek közül senki nincsen jelen s mindannyian ügyvédek által képviseltetik magukat. Elsőnek Simkó Lászlót hallgatják ki. Nem ismeri be, hogy bűnös és azt hangoztatja, hogy korábbi beismerő vallomását veréssel csikarták ki belőle.

Elnök figyelmezteti a vallomásaiban megnyilatkozó ellentmondásokra. Felolvassa annak korábbi vallomását, amelyben vádlott részletesen elmondta, hogy milyen szerepe volt a merényletben. Egyik korábbi vallomásaiban sem tett említést arról, hogy bántalmazással kényszerítették volna a beismerő vallomás tételre.

Vádlott azt válaszolja erre, hogy a vizsgálóbíró csak rántottan vette be a jegyzőkönyvbe azokat az állításait, amelyekkel ő beismerő vallomásának a visszavonását indokolta. Azt állítja, hogy csendőrök és a rendőrök azzal fenyegették, hogy kikérik őt az ügyészségtől és alaposan elbánnak vele, ha megváltoztatja vallomását.

Miért várt eddig, ha ártatlan?

Elnök: Előmerő vallomása és vallomásaiban a visszavonása közben ugyszólván hét hónap telt el. Miért várt ennyi ideig, ha ártatlan?

Vádlott kijelentette, hogy már korábban kérte sérüléseinek a megvizsgálását, de kérését nem vették figyelembe.

Elnök több kérdés után megemlíti, miszerint Bölönyi is azt mondotta vallomásaiban, hogy a vádlottak előzetes megbeszélései szerint Simkónak kellett bedobnia a bálzókok közé a bombát. Bölönyi még azt is vallotta, hogy a zsidókon fogják megbosszulni magukat, továbbá, hogy Simkó önként vállalkozott a dobásra.

Simkó László erre azt válaszolja, hogy nem emlékezik semmire, mert nagyon ittas volt a merénylet estéjén. Ismételtén kijelenti, hogy vallomását erőszakkal csikarták ki belőle a detektívek s a vizsgálóbíró azután megfenyegette, hogy amennyiben nem tesz beismerő vallomást, úgy visszaadja a rendőrségnek. Végül kijelenti az elnök beszédére, hogy 1922. óta ébredő.

A következő vádlott Bölönyi Miklós, nösszasan elbeszéli, hogy a detektívek folyton ütlegették s csak a kényszer alatt vallott.

Nem emléksznk...

Elnök ismerteteti ezután vádlott előző beismerő vallomásait, mire Bölönyi Miklós kijelentette, hogy semmire sem emlékszik. A kérdéses alkalomkor a kávéházban mulattak, így erősen ittas volt s a bombavétesben nem vett részt. Az elnök kérdésére kijelenti, hogy ébredő.

A délutáni tárgyaláson folytatták a vádlottak kihallgatását. Ez alkalommal Fülöp Andor gazdálkodót és Piroška György volt hadnagyot hallgatták ki.

Egyikük sem érzi magát bűnösnek s előbbi beismerő vallomásukat kényszer alatt tették, mivel a detektívek kínozták őket.

Elnök felolvasta erre vádlottak korábbi beismerő vallomását, mire Fülöp állandóan hangsúlyozza, hogy kényszer alatt vallott, Piroška pedig kijelenti, hogy félrevezették, mert azt mondták, hogy amennyiben beismeri bűnrészességét, szabadon engedik a letartóztatásban levő János bátyját. Ezért vállalt magára mindent, különben őt is kínozták. A bombamerényletkor teljesen részeg volt. Nem emlékszik semmire.

A tárgyalást ma folytatják.

COURTHS MAHLER

LEGSZEBB MŰVEI:

- Színlelt házasság 45.— L.
- Fény és homály 45.— "
- Szegény fecske 45.— "
- Ne ítélj! 45.— "
- Apja leánya 45.— "
- Forgószél kisasszony 50.— "
- A férfi sorsa a nő 50.— "
- Kata házassága 60.— "
- Virágakövek közt 60.— "
- Koldus grófkisasszony 60.— "
- A visszajáró mult 60.— "

Minden könyv izléses kiállításban, többszínű fedőlappal. Megrendelhető a Brassói Lapok könyvosztályától utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldésével.

Könyvkereskedőknek megfelelő rabattot adunk!

ELADÓ

2 amerikai íróasztal és egy hálószobabutor. WOLFKE S. Fekete-ucca 20. sz.

5792

Tovább folyik a vásárhelyi husháboru Nyilatkozik a mészárosársulat vezetője is

MAROSVÁSÁRHELY. (A Brassói Lapok munkatársától.) A husháboru kérdése lassan-lassan komolyabb figyelemre is érdemes változatokat produkál. A szakemberek azon a véleményen voltak, hogy Teutsch Gyula irreális számítások alapján szállította le a hus árát s mielőbb vissza fog térni a maximális árakhoz. Ez a várakozás azonban nem teljesedik. A napok telnek, mulnak s Teutsch Gyula rendületlenül állja az árakat. Sőt tegnap újabb hetven marhája érkezett, amelyeket szintén a mélyen leszállított árakon mérhet és mér ki.

Teutsch Gyula, akit megkérdeztünk, ismételtén kijelentette, hogy a piaci árak estek. Az élő marha ára még most is folytonos esésben van. Az exporttal foglalkozó vásárhelyi bankok a külföldi piacok áresésének hatása alatt minden élőmarha bevásárlásukat beszüntették s így Teutsch szerint semmisen indokolja azt, hogy a mészárosok megmaradjanak a jelenlegi maximális árak mellett.

A kérdés teljes megvilágítása céljából a marosvásárhelyi mészárosársulat vezetéséhez is kérdést intéztünk. Erről az oldalról a következő felvilágosítást kapják ez ügyben:

— A Brassói Lapokban közölt Teutsch-féle nyilatkozatból az olvasható, hogy Teutsch Gyula a közönség érdekében szállította le az árát. Pedig Teutsch bosszúból konkurrál azért, hogy megbizsák a katonai husszállítványok ellátásával. Mi nem kereshetünk 1000 lejt egy marhán, mert nem hiszi el neki senki, hogy egy marha 1800 lejbe, vagy az élő sertés kilója 28—30 lejbe kerülne. Ha ő tényleg 14 lejt fizet az élőmarha kilójáért, akkor ezt a húst 22—23 lejnél olcsóbban nem árulhatná, mert a marha súlya a levágással 50 százalékot veszít. (?) De Teutsch exportra szánt marhát is árult 16 lejért. Itt már kilátszik a lóláb, s konkurrenciájának a jellege. Egész Erdélyben és Bánáthban Marosvásárhelyen volt a legolcsóbb hus. Ha Teutsch állítása igaz volna, akkor már minden város hatósága leszállította volna legalább is a vásárhelyi mértékre a husárakat. Ez azonban sehol nem történt meg. Ellenben tény az, hogy Teutsch Gyula sertést is 38—40 lej árban vásárol. Különben vásárlásairól és szállításairól sokat beszélhetnének a prágai, bécsi és nagyvárad kereskedők. Mi egyelőre nem akarjuk zavarni Teutsch ur játékait.

A mészárosársulat vezetésének fenti nyilatkozata arról tanuskodik, hogy a többi husiparosok nem hajlandók leszállítani az árakat. Ellenben Teutsch ur se adja be a derekát, mert, szentül állítja, és bárkinek bizonyítja, hogy feltűnően nagy árleszállítása a reális számítás alapjain nyugszik.

Perfekt magyar gyors- és gépirónő

csakis elsőrangú, teljesen perfekt gyors és szorgalmas munkaerők adják be ajánlataikat pontos adatokkal és a fizetési igények megjelölésével „Állandó 6466” jellegre a kiadóba.

— ■ ■ ■ —
Román és német nyelvtudással bírók előnyben részesülnek. — Perfekt gyorsírás feltétlen megkívánatik.

Hegedül?
Fuvolázik?
Clarinetot vagy
Mandolint játszik?

Az új MORAVETZ Album a fenti hangszerekre is megjelenti. Pompás tartalom, előkelő kiállítás, olcsó ár! Mindenütt kapható!

294

Magyarország napja Genfben

Sajtóvélemények Apponyi Albert gróf beszédéről

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az a széles visszhang, amely Apponyi Albert gróf genfi beszéde nyomán végig hullámzott az európai sajtóban, a legjobban bizonyítja, mily fényes szónoki készséggel, mennyi objektivitással és a szellemi fegyvereknek mily gazdag tárházával állott ki a sikra ez a gondviselészerű férfiú.

Leghiggadtabban bírálta Apponyi tüntető sikerét az angol sajtó. A kisanant idegessége bizonyos fokig visszatükröződött nagy patronusuk, Franciaország sajtójában is, ellenben a német közvélemény megelégedő csodálattal fogadta a magyar államférfi szereplését, mert mai nagy és súlyos dilemmájában belépjen-e a nemzetek szövetségébe vagy sem, feleletet kapott arra a kérdésre, milyen eszközökkel harcolhatnak a legyőzött nemzetek a győzteseknek ez összetartó sokadalmaiban.

— Apponyiban — ugymond „Wilhelm Hack a Deutsche Tageszeitungban — meg volt az igazsághoz való bátorság, tekintet nélkül arra, megütközést kelt-e vagy sem a vádbeszéd ama hatalmaknál, amelyek megtagadják Magyarországtól az önállóságot. Nem kérdezősködött magánlevelekben, tetszeni fog-e beszéde Prágában, Bukarestben és Belgrádban. Megcáfolhatatlan igazságok voltak, amelyeket az ősz gróf a népszövetség közgyűlése előtt kimondott, olyan világossággal, mint amelyenekhez bennünket nem szoktattak hozza német hivatalos helyek. Magyarországot biztosságának legkisebb garanciája nélkül teljesen lefegyverezték. Es továbbá: a nemzetek között a testvériség mindaddig nem lehetséges, amíg bizonyos államokat másodosztályú nemzetekként kezelnek, illetve amíg kétféle jog létezik. Amíg ez a kivételes rendszer el nem tűnt, addig a kívánt béke sem érhető el. Ha egy német Apponyi akart volna ilyen beszédet tartani és ha csupán a német birodalmi gyűlésen is, minden oldalról leintették volna.

De kérde a cikkíró, vajon az érintett államok felháborodva felugrottak-e, vajon teti arra, megütközést kelt-e vagy sem a vádbeszéd Magyarországot erkölcsileg elszigetelte-e magát? Minderről szó sincs. Az északi államok és az angol képviselő tapsoltak és a kisanant teljesen hallgatott. Ha az igazság annyira méltósággal, erkölcsi bátorsággal és ésszel lép fel, mint ez Genfben Apponyi gróf részéről történt, akkor győzedelmes elragadó ereje van,

Előrehaladt a döntőbírátság és leszerelés ügye

A nagyhatalmak mindent elkövetnek a meglevő állapotok biztosítására — Németország katonai ellenőrzés alatt

GENF. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A népszövetség tizenkettes albizottsága szakaszonként tárgyalta Benes csehszlovák külügyminiszternek a döntőbírátságra és a szankciókra vonatkozó tervezetét. A lényeges pontokban állítólag megegyezés történt, de a főkérdésben, vagyis a külön egyezményekre vonatkozó nyolcadik pont tekintetében nem tudtak megegyezni. Remélik azonban, hogy a teljes bizottság elé már holnap beterjeszthetnek egy jól előkészített tervezetet.

Különben a szankciók kérdésében a tizenkettes albizottság, a tagok megelégedésére befejezte munkálatait és a külön megállapodások tekintetében is nevezetes előhaladás történt, amennyiben a bizottság a francia-angol tétel álláspontjára helyezkedett.

Benes az újságíróknak kijelentette, hogy az albizottság tervezete szabályozza a döntőbíráskodás kérdését és a szankciókról a népszövetség paktum keretei között gondoskodik. A hadban álló államok politikai integritását a tervezet tiszteletben tartja, de a támadó félnek az okozott károkat és a hadiköltséget meg kell térítenie. A tervezet harmadik része a leszerelési konferencia összehívására vonatkozó eljárást állapítja meg.

A népszövetség titkársága hivatalos közleményben erősíti meg azt a jelentést, hogy a katonai bizottság befejezte annak a tervnek a kidolgozását, mely meg-

amely ellen nehéz hazugságokkal és elcsavarásokkal küzdeni.

Hogy miért ne menjen Németország ép úgy mint Magyarország a népszövetségbe jó gát keresni? Nem szabad elfelejteni, hogy a sok hasonlatosság ellenére a helyzet Németországot és Magyarországot illetően teljesen különböző. A mai Magyarország 8 millió lakosságu kis állam, olyan ország, amelynek fővárosa cseh ágyúk szóróterületében fekszik és amelyet megosztottak valamennyi ipari segédforrásától. Egy ilyen kis nép, amelynek tehetetlensége és veszélytelensége nyilvánvaló, sokat tehet tekintetvesztés nélkül, ami a 60 milliós német nép számára nem lehetséges minden további nélkül. Magyarországnak meg ezenkívül, miután nemzeti sajtójának már a nyelvi nehézségek miatt sincs nemzetközi érvénye, tulajdonképpen csak a népszövetségben van meg a lehetősége, hogy ügyéért propagandisztikusan felszólalhasson. Közrejátszik még, hogy a magyar népszövetségi delegáció mögött lényegében tömör nemzeti ország áll. Ilyen előfeltételek mellett nem fenyegeti a veszedelem, hogy Magyarország a népszövetség befolyása alatt megtagadhatná nemzeti céljait. Ezért olyan férfiu áll jól, mint Apponyi, a legitimista vezér, aki a legszorosabban összenőtt érzelemben és gondolkodásban a magyar hagyománnyal és aki személyében már a történelmi Magyarországot testesíti meg. Apponyi gróf felismerte, hogy éppen egy szegény nemzet részére az a becsülés, amelyet élvez, a leghatékonyabb követelményekhez tartozik. Becsülés azonban csak az igazsághoz való bátorsággal képzelhető el.

Lényegében ugyanezt a hatást tükrözi vissza, bár ugyancsak más hangnemben a Matin, mikor a következőket írja:

— Apponyi beszéde erős tiltakozás volt a győztesek által felállított rend ellen Európában. A beszéd kezdetén — ugymond a lap — kevesen voltak a teremben, de Apponyi győzte szóval, míg a kíváncsiság lassan megtöltötte a termeket. A reakciós nagybirtokos sokkal ravaszabb, semhogy elszólta volna magát, de beszéde így is telve volt „gyűlölettel” a győztesek és a trianoni béke ellen, látszott belőle a vágy az elvesztett területek visszaszerzésére; a beszéd kellemetlen hatására jellemző egy semleges politikusnak az a kijelentése, hogy „egész lelkével újabb háborút hirdetett e fehérszakállú, kellemetlen ember (1).”

állapítja a népszövetség jogát, hogy a békeszerződések alapján Németországban, Magyarországon, Ausztriában és Bulgáriában a fegyverkezéseket ellenőrizhesse. Az ellenőrzést Németországra is kiterjesztették, holott a népszövetség tanácsa eredetileg júniusban a katonai bizottságnak csak a másik három államra vonatkozó megbízást adott.

Londonból jelentik: A Times aggodalmát fejezi ki Macdonald ama tényén, hogy a brit hadiflottát felajánlotta a népszövetségnek. A lap azt írja, hogy a flottát feltékenyen óvni kell a birodalom fontos érdekei miatt.

Törökország népszavazást követel Mossulról

GENF. (Saját tudósítónktól.) A török delegáció memorandumot intézett a népszövetséghez, melyben kifejti azokat a szempontokat, melyek Mossulra nézve a török szuverenitás fenntartását javasolják. A lakosság abszolút többsége e mellett van, de mivel Anglia azt állítja, hogy a lakosság el akar szakadni Törökországtól, a törökök népszavazást követelnek.

Szabadon bocsátott politikai foglyok

BERLIN. (Saját tudósítónktól.) Zweibrückenből jelentik, hogy az ottani fogházból huszonöt Ruhr-vidéki politikai foglyot szabadonbocsátottak.

A brazillai forradalmárok munkában

BUENOS-AIRES. (Saját tudósítónktól.) A brazillai forradalmárok Parana mentén a kormány katonáinak egy részét legyilkolták, más részét elfogták. Két kikötőt sikerült hatalmukba keríteniök. A lakosságból több százan Argentínába menekültek.

HIREK

Szombat, szeptember 20.

Katolikus naptár: Eusztáchiusz (kántorbőjt).
— Protestáns naptár: Fauszta — Görög naptár: Szozont vt. — Izraelita naptár: 5684. Elul 21.
A nap kel 6 óra 2 perccor, nyugszik 18 óra 18 perccor.
Legközelebbi holdváltás: utolsó negyed szeptember 21-én 5 óra 35 perccor.
Időjárás: Tulnyomóan száraz idő, lassu hőemelkedéssel.

A székelyföldön

Vigan kattog a vonat. Fenyves erdőkkel borított hegyek, lankás dombok, faházak falvak surranak el ablakaink alatt. A másodosztályú fülkében, magyarok és regáli románok vegyest utaznak. Mindnyájan hangosak, beszélgetnek. Közélemben egy kövéres, öreg székely atyafi, hogy éppen mondjon valamit, magyarázgatja a vele szembenülő vékony-pénzü iparosfélenek: »me hát a vonatrázás erőt kifárasztja a testet. A legkényelmesebb utazás után es sokáig törődött marad az ember!« Apró mosolygós szürke szemével rámpislog. Mintha várná, hogy én is beleszóljak a társalgásba.

Lassán, óvatosan nyílik az ajtó. Egy hatalmas alaku regáli román férfi lép be. Erős, napbarnított kezéről, kerges tenyeréről mindjárt felismerem, hogy mezei munkával foglalkozó gazdaember. Hoszsú ingét, amely majdnem térdéig ér, fekete virághimzés díszíti. Sötétkék kabát, s fehér vászonnadrág van rajta. Megáll. Fekete nagykarimájú puha kalapja alól szurós fekete szemével bizalmatlanul tekint körül a fülkében. Román beszéd üti meg a fülét. Oda néz. Egy fiatal pár diszkrét egymással. Láthatóan kellemesen érinti őt a román hang. Melléjük ül, s mindjárt mintha régi ismerősök volna, élénken s jókedvűen beleszól a párbeszédbe. Kezében vaskos folyóirat, amelynek címe: »Viata Romaneasca«. Utközben valamelyik állomáson vehette, mert még nem vágta föl. Többször belenéz a füzetbe. Tüntetően olvasgatni kezd az első oldalon. Majd ismét félbehagyja. Azután az irodalomtörténetből magyarázgat. Dicséri Alexandru Vlahutát, sőt még Eudoxiu Hurmuzachi történetírót is ismerteti, aki a románok multjáról sok érdekes dolgot írt. Most hirtelen áttért a politikára.

— Ezen a vidéken nincs román. Muresvásárhelyig (így mondták) csak idegenek laknak.

Nem azt mondta, hogy itt székelyek vagy magyarok tartózkodnak, hanem »idegenek.« Mintha azt mondta volna: pogányok, barbárok... »Streini!« Ezt a szót megvető kézmozdulattal kísértte. Azután gunyosan jegyezte meg: Ostoba taktikából mind magyarokat telepítettek e vidékre, hogy a román nemzetet ketté válasszák egymástól. De nem sikerült nekik!

(Így tanítják az iskolában a hazai történelmet!)

— Nem sikerült bizony! — felelte a román utitárs elégtelen. Aztán megkérdezte:

— Hogy is mondjuk románul Muresvásárhely?

— Tirgul Mures! — válaszolta a regáli tudós.

— Hát Tirgul Szikueszk az mi?

— Az is Muresvásárhely — vágta rá nagyképp. De mindjárt megszeppentve körülnézett, nincs-e valaki a közelben, aki tagadásba venné megkockáztatott állítását? Senkisé volt.

En az ellesett beszédből s megfigyeléseimből tisztán megállapíthattam a himzett inges, regáli ember szellemi képzettségét s alaptermészetét. Ime:

Egyszerű földműves ember léte fel-felül rajon a nyomtatott belüért, a mit szentnek tart, ha az románul szól hozzá. Nemzeti szellemű irodalmi termékért szívesen áldoz, hisz jómódu és tanulni vágyik. Tudásának alapja nincs, azért akármit olvas, azt kritika nélkül

kénytelen elfogadni. Szereti a feltűnést, szereli fitogtatni olvasottságát, szereli ha megbámulják tudakosságát. Büszke, hogy regáli román. Gyűlöli az »idegent«, akiről minden rosszat feltételez. Jellegzetes példányképe annak az újabb fajta román kisbirtokos osztálynak, amely önhitt, tudomány-szomjas és elfogult sovíniszta. A ki feltudással és félműveltséggel apostoli munkára vállalkozik, s mint ilyen legveszélyesebb ellensége az ország békés konszolidációjának. Aki nem irtózik a valótlanságok és koholmányok terjesztésétől sem, ha ezzel saját nimbusát növelheti. A vele szemben ülő román férfi, aki fekete festékes körmeiről ítélve vagy cipész, vagy csizmadia, ájtatosan hallgatja a tanítómester minden egyes szavát. Annak hitelességeért mérget merne venni. Hisz román testvére mondja, az pedig csak igazat mondhat. Boldogan mosolygó feleségével nagyon jól érzik magukat, hogy ilyen okos, mindentudó ember társaságában utazhatnak.

S a himzett inges regáli lelkesen tovább folytatja a fanatizálást: Nincs nagyobb költő a világon mint Cosbuc és Muresan... Az újabb irodalmat alaposan áttanulmányozta... Ő mindent tud. A történelmet is, amely legkedvesebb olvasmánya...

Es így születik meg a faji önimádás... Az elferdített történelem... a légből kapott szájhagyomány, amely a vonat sebes szárnyán keresztül-kasul repül az ország minden részébe. Lelket hódít, s lelket rombol.

T. D.

A Brassói Lapok gyűjtése a zetelaki tűzkárosultak részére

A zetelaki tűzkárosultak felségélyezésére minden magyar intézmény megmozdul. Legutóbb a sepsiszentgyörgyi református nagygyűlés mondta ki határozatilag, hogy a lelkesek szőltsák fel hiveiket az adakozásra. Azok, akik nem tudnak készpénzben adakozni, adakozhatnak természetben s ezeket az adományokat a község papja gyűjti össze s juttatja el a zetelaki szükségben szenvedőknek. Az intézőbizottság interveniálni fog a CFR. igazgatóságánál, hogy ezeknek a szállítmányoknak portómentességet biztosítson s hogy így azok teljes egészükben juthassanak el rendeltetési helyükre.

A Brassói Lapok gyűjtőivére újabban a következő adományok érkeztek: Egyetemi ifjúság Gyergyószentmiklós műsorostélyének jövedelme 2570 lej, Brassói román. kath. egyházköztség 1000 lej, Kassay Béla ref. lelkes gyűjtése Tenke 250 lej, a JOGT társaság »Egyetértés« magyar páholya Brassó 300 lej, Sántia János Brassó, Zakariás György Gyimesfagat 200—200 lej, Zangár Mihály és neje Barót, Szabolcska Mihály Temesvár, Piatsek István Nagykomlós, Ilona Kisjenő, Szegedi László Brassó, Partin István Hosszufalu 100—100 lej, Baranyai András, Dandics József Orlát, Kovács G. Szentgyörgy 25—25 lej, Joó András, Gáspár János Orlát, Deák Ferenc Nagyvárad 20—20 lej, Buday Gyula Orlát 10 lej. Mai gyűjtésünk összege 5865 lej. Eddigi gyűjtésünk összege 16.358 lej. Összesen 22.223 lej. További adományokat szívesen fogad és hirlapilag nyugtáz a Brassói Lapok kiadóhivatala.

— **Plebánosi kinevezés.** Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi román. kat. püspök a marosvásárhelyi román. kat. főgimnázium nyugalmozott igazgatóját, Rettegő Géza Akosfalvára plebánosnak nevezte ki.

— **A budapesti egyetem új jogkari dékánja.** A budapesti tudományegyetem jogifakultása dékánná Illés Józsefet választotta meg. Ezzel a Kmetty Károly megválasztása és választásának megsemmisítése körül támadt bonyodalmak értek békés véget.

— **Csak százkilóméter után szabad megszakítani az utat.** Az államvasutak vezérigazgatósága közli, hogy szeptember hó elsejével az expresszvonatokon csak abban az esetben lehet az utazást megszakítani, ha a váltott jeggyel az utas leg alább száz kilométernyi utat megtett. Az állomásvezetők csakis ez esetben láttamozhatják a jegyeket.

— **Ártatlan volt, tehát lecsukák.** Marosvásárhelyről jelentik: Megemlékeztünk már a Brassói Lapokban Mihály Józsefnek, a Központi Szakszervezeti Tanács tagjának letartóztatásáról, akit állítólag a gyergyószentmiklósi szakszervezeti értekezleten tett kijelentései miatt szállítottak a kolozsvári szigurancára. A szigurancát adia Mihályt az ügyészségnek, de ez semmiféle bűncselekményt nem látott fennforogni s szabadon engedte az ártatlannal meghurcolt munkásvezért.

Eltűntek a Reinitz-ügy aktái

NAGYVÁRAD. (A Brassói Lapok munkatársától.) A Reinitz-ügy, úgy látszik, azok közé a szenzációk közé tartozik, amelyek ugyszólván szakadálnul újabb fejleményekkel gazdagodnak. Tegnap megjelent a nagyváradai törvényszéken egy szatmári törvényszéki tisztviselő és előadta, hogy Fekete szatmári vizsgálóbíró kéri a Reinitz Jakab-féle ismeretes gyilkossági bűnygre vonatkozó iratok kiadását. Győző nagyváradai törvényszéki irodatiszt erre a legnagyobb csodálkozással jelentette ki, hogy a Reinitz bűnösségére nézve főfontosságú periratok immár nincsenek a nagyváradai törvényszék birtokában. A több mint hat kiló nyomó iratokat 1924 július 29-én postán küldték el Szatmárra, de az ottani vizsgálóbíró azokat a mai napig nem kapta meg. Felmerül tehát az a gyanu, hogy a bűnper aktáit valahogyan bűnös uton elsikkasztották.

Tulzottak voltak a tatárbanari hírek

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Tatarbunarból hivatalosan jelentik, hogy a román csapatok és hatóságok elérték a faluba, ahol a rendet helyreállították. A jelentésből kitűnik, hogy azok a részletek, amelyeket egyes lapok és főleg az Universul a támadásról és pusztításról hoznak, tulzotak. Tatarescu miniszter ma este Tatarbunarba utazik, hogy megállapítsa a történeteket, hogy ily támadások többé ne fordulhassanak elő.

— **Miért drága a kiosztott föld.** Nagy károlyi tudósítónk jelenti: Az elmúlt héten Nagyárolyban ötszáz igénylőnek osztottak ki házhelyeket. A kerthelyek mérnöki kimérése is megtörtént, azonban mivel egy megejtett felülvizsgálat után sok igazságtalanul kimaradt házhelyigény, lőt kellett felvenni a listába, ezeket a kerthelyekből elégitik ki és új területeket mérnek majd fel kertek céljaira. Mivel a mérnöki munkálatokat és a bizottságok költségeit az igénylőkkel fizettetik meg, Szatmármegyében jóval drágább lesz a föld, mint másutt.

— **Ítélet egy kémkedési pörben.** A bukaresti hadbírósa a szovjetek részére történt kémkedés gyanuja alatt álló letartóztatottak felett ma ítélték s elítélték a többek között Vasilie Titusokat egy évre, Gasenco volt ukránminisztert, Cante, Paul Cosmet és Fischer Henriket 5—5 évre.

— **Új forrásmű Jézus életének történetéhez.** Titus Livius római történetíró imént felfedezett kézíratai közt állítólag egy Krisztus történetét tárgyaló irás is van. Livius hatvan évvel Krisztus születése után írta könyveit.

— **Erzerum veszedelme.** Konstantinápolyi legújabb jelentések szerint az Erzerumban szeptember 13-án pusztított földrengés katasztrófális hatása volt: több száz ember meghalt, 102 falu elpusztult.

— **Lezuhant katonai repülőgépek.** Párisból jelentik, hogy ott két katonai repülőgép gyakorlatozás közben lezuhant és elégett.

— **Negyven amerikai vizumot hamisítottak Bukarestben.** Bukarestben nagy utlevél csalást leplezték le s a visszaélések elkövetőjét, Filippovichot, aki sok erdélyi kívándorlót szedett rá, letartóztatták. Filippovich 40 erdélyi embernek adott utlevelet, akik Amerikába akartak kivándorolni. Az utlevelek azonban nem voltak rendben, mert a vizumok hamisak voltak. Mikor a kívándorlók Cherbourg francia kikötőbe értek, a kívándorló erdélyieket onnan visszaküldték, mert a kikötői hatóságok nem találták rendben az iratokat. A visszatérők feljelentést tettek Filippovich ellen, akiről megállapították, hogy mintegy két millió lejt szedett be a hamis utlevelekből. Letartóztatása után a törvényszéken vizsgálat alá helyezték, ahol öngyilkosságot kísérelt meg. A vizsgálat még folyik és úgy hirlük, hogy más személyek is be vannak keverve ez ügyben, amelynek hullámai magas port fognak felverni.

— **Bányászok katasztrófája.** Wyoming északamerikai telepen a bányalégrobbanás nyolcvan bányászt eltemetett. Eddig tizenkét halottat hoztak ki a romok közül.

Bécs sötétségben

A fém munkások sztrájkja terjed — A villamosági munkások szimpátiasztrájkja

BÉCS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A bécsi fém munkások sztrájkja mind nagyobb és nagyobb méreteket kezd ölteni. A munkások szigorították a sztrájkot s kiterjesztették a vidéki üzemekre is úgy, hogy Felső Ausztriában, Grácban megállt a munka.

Tegnap este az általános sztrájkhoz a villamosművek alkalmazottjai is csatlakoztak és beszüntették Bécs egyes kerületeinek világítását. Az egész elsőkerület sötétségben van, mert az alkalmazottak kiemelték a vezetékeket. A szállodák, vendéglők, kávéházak petroleum mellett, vagy gyertyavilágnál dolgoznak. Az irodák, bankok, mozik, színházak teljes sötétségben vannak, a szerkesztőségek nem tudnak telefonon beszélni. Az izgalom mindenfelé óriási.

A kórházak, külföldi követségek, a Burgtheater és Opera vezetékeit nem emelték ki. Minthogy a vezetékek kiemelése életveszélyes, azért csak egyes tapasztalt vezetők végezték azt, akik az ucca kövezete alól kiemelték a kábelközpontokat.

A munkaadók ujjában tizszázalékos béremelést ajánlottak fel s így kilátás van a megegyezésre.

— **Öngyilkos életmentő.** Csomaközről jelentik: Rimili István a múlt év nyarán saját élete kockázatásával kimentett a község mellett többi egy granicsárt. Ugyanekkor egy másik granicsár is beleesett a vízbe, Rimili azonban már azt nem tudta kimenteni, mert tagjai meg voltak gémberecve. A granicsárok akkori parancsnoka akkor megfenyegette a szerencsétlen embert, hogy bezárattja, amiért a másikat hagyta meghalni. Rimili akkor beteg lett, felesége nem akart a beteg emberrel élni és megszökött. Rimili e feletti bánatában a napokban felakasztotta magát.

— **A büntetéspénzek sikkasztója.** A targu-argesi csendőrség letartóztatta Zmeu Stefan nyaradszeredai járásbírói irodatisztet, aki a felektől háromezer lej büntetéspénzt szedett be azzal, hogy beszovaltatja az adóhivatalba. Amikor a befizetésekért sürgették, ismeretlen helyre eltávozott. Feljelentésre a marosvásárhelyi törvényszék vizsgáló bírójának körözése levetelt adott ki ellene. A körözés folyamán le tartóztatták és bekísérték az ügyészségre, a honnan azonban a főtárgyalásig szabadlábra helyezték.

— **Jó szürete lesz Nagyváradnak.** A Nagyváradról jelentik a Brassói Lapoknak, hogy az ottani szüret időpontját október 6-ban állapították meg. Az idei szüret ezen a vidéken teljesen kielégítő, bőséges eredményt ígér.

Tökéletes szabásu raglánok csak NEUMANN-nál.

— **Csalással vádolt vasutasok a brassói bíróság előtt.** Érdekes vasuti panama-ügy felelt legutóbb a brassói büntetőtörvényszék tárgyalásán. Az ügyészség Kónya Kálmán, Bányai Árpád, Hosszu-ucca 14, Cseh Károly Kut-ucca 49, Buzna Sándor Kertész ucca 3, Szász Imre Sztás-ucca 30 és Bács Sándor Kut-ucca 16. sz. alatti lakosokat, volt vasuti alkalmazottakat azzal vádolta, hogy 1922. évben hamis fizetési listákkal dolgozva és egy csomó munkást megkárosítva mintegy 599.976 lejjel megkárosították az államvasutakat. Az összes vádlottak tagadták a rájuk rótt bűncselekményt, mire Purdilla Ilés tanácselnök felolvasta az egyik vádlottnak, az időközben Amerikába távozott Kónya Kálmánnak a brassói rendőrséghez intézett levelét, amelyben a volt vasutas beismeri a panama elkövetését és a többi vádlottakról is kompromittáló dolgokat írt. Négy óra hosszat tartó tárgyalás után a bíróság elrendelte a vizsgálat kiegészítését és az összes tanúk beidézését.

— **Tűz egy petroleum-telepen.** Bukarestből jelentik: A campina-i «Prahova» társaság egyik petroleum kutja a tegnap reggel 6 órakor kigyulladt. A kut már pár napja teljes működésben volt és mintegy öt vagon nyersolajat adott naponta. A tegnap reggel szokatalnál erős kitorés kezdődött, s a kut nyersolajjal együtt kőveket is hozott felszínre. Az egyik ilyen kődarab nekirepült az ablak üvegnek s az ütődés következtében előállott szikra meggyújtotta a petroleumgépeket és a következő pillanatban az egész állvány lángokban állott. Az éppen ott tartózkodó Elías mérnök és Maer orvos súlyos égési sebeket szenvedtek. Mindkettőjüket autón Bukarestbe szállították. Florea Ene kutmester szénne égett. Egési sebeket szenvedett még egy ke-
nő és egy munkás. Nagy erőfeszítéssel sikerült a tüzet reggel háromra lokalizálni. A kut berendezése teljesen összeégett, a kárt még nem lehetett megállapítani.

(*) **Szabásmintás divatlapok** legújabb számai megérkeztek a Brassói Lapok könyvosztályába Die Schöne Wienerin 30 lej. Record 30 lej. — Megrendelhető utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett. Visszonteladónak megfelelő rabatot adunk.

(*) **A Klein József és Fia cég árai** — versenyárak.

— **Ingyenes orvosi rendelés beosztás.** A brassói állami Poliklinikai Ambulatorium, (Fekete-ucca 44.) új rendelési beosztása a következő: Bőr és nemi betegségek, szakorvosa Dr. Priscu d. e. 8—10, gyermekgyógyászat, szakorvos: Dr. Caliman, belső bajok, szakorvos: Dr. Sgardelli és női betegségek és szülész Dr. Mihailovits d. e. 10—12. Fogászat és sebészet, szakorvos: Dr. Dobrescu d. e. 8—10 és d. u. 2—4. Szemészet, fül-, gége és orrbetegségek d. u. 2—4, szakorvos: Dr. Suciu Sibianu. Cselédek vizsgálata d. e. 9—10. Minden szakma külön váró és rendelőszobákkal rendelkezik.

(*) **Eljegyzés:** Lysica Braunstein (Galati) és Spuller Béla Braşov jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

(*) **Nincs ember, aki ne tudná, hogy ki „O”** — „O” a vidámság, a jókedv királya. „O” ég és föld között 7 felvonásos burleszkben játszik vasárnap a Modern Mozgóban.

(*) **Templomai ülések bérbeadása.** A brassói aut. ort. izr. hitközség előjárósága tudatja mindazon hitközségi tagokkal, kik a múlt évi ülésekre igényt tartanak, összes hátrálékos tartozásaik kiegyenlítése után f. hó 21-én, vasárnap d. e. 9—12 óráig, d. u. 3—5 óráig üléseiket kibérelhetik és ezentul arra igényt nem tarthatnak. — Az ülések árai 25% és 50%-kal emeltettek. A fennmaradt ülések f. hó 23 és 25-én délután 6—8 óráig fognak bérbe adni.

(*) **Nincs ember, aki ne tudná, hogy ki „O”** — „O” a vidámság, a jókedv királya. „O” ég és föld között 7 felvonásos burleszkben játszik vasárnap a Modern Mozgóban.

— **Miért csapták el Benki Bélát?** A brassói C. F. R. üzletvezetőségétől ma 8080—924. sz. alatt a következő nyilatkozatot kaptuk: Hivatkozással a „Brassói Lapok” 212. számában, „Miért csapták el Benki Béla vasutast?” című közleményükre kérjük szíveskedjék alábbi sorainknak helyt adni: A vasuti igazgatóság nem csinál nemzetiségi politikát. Ezt bizonyítani lehet azzal, hogy Ticlea N. állomásfőnök, Talpoşin Gheorghe pénztáros stb., akik százezerre rugó összegeket sikkasztottak, elbocsáttatták s ma is a fogházban ülnek. Mig az Önök által említett két Ganea nem volt a szó szoros értelmében véve felelős kezelő, önálló számadó, az eset először történt meg velök, a vasut kára, mely alig pár száz leit tesz ki: azonnal megtérült, a vétkesek javítható elemeknek tűntek ki. Az igazgatóság méltányosságérzete és belátása szerint tehát, az enyhítő körülmények figyelembevételével fenntartotta őket a vasut szolgálatában, szigorú ellenőrzés mellett. Ami Benki Bélát illeti: nagyon méltányos elbánásban részesült, lévén felségservéssel és szolgálattal megakadályozásával valóval. Mivel azonban az első vádban a tanúk vallomásai megoszlottak, nem adtuk át a büntető bíróságnak. Viszont beigazolást nyert az a tény, hogy a románokat, a nemzetet és a királyt kvalifikálhatatlan szavakkal illette s az, hogy illetéktelenül megakadályozott egy távirást abban, hogy egy hivatalos, a május 1-ére vonatkozó táviratot továbbítsa s ezen tények miatt a vasut belhelyezett bizalmát elveszítette, minek folytán el kellett bocsátani. Ez a tényállás. — Braşov, 1924. szeptember 17.

(*) **Jó minőségű árúk és meglepően olcsó árak** jellemzik a Klein József és Fia cég végeladását.

— **Apollo Mozgó.** Atlantida, ez a nagy film ma péntektől kerül az Apollo mozgóban bemutatásra. E film Pierre Beurit híres regénye után van készítve, tárgya: két katonatiszt kalandjai a kéj és bűnös gyönyörök királynőjének birodalmában. Főszerepben: Starcia Napierkowska a pétervári és párisi operák ismert primaballerina. Mind két rész együtt lesz vetítve. Kezdeté 1/25, 1/28 és 1/10 órákor, rendes helyárak.

(*) **Nincs ember, aki ne tudná, hogy ki „O”** — „O” a vidámság, a jókedv királya. „O” ég és föld között 7 felvonásos burleszkben játszik vasárnap a Modern Mozgóban.

(*) **Modern Mozgó.** „Asszonyiszívek” című monumentális Dorian film urálja a hét műsorát. Várkonyinak egyetlen filmében sem volt ilyen nagy sikere mint ebben a filmben. Mary Kid méltó partnere. Vasárnap „O” — „Ég és föld között” szellemes és nagyszabású amerikai burleszk 7 felvonásban kerül bemutatásra. Főszerepben „O” Harold Loyd. Vasárnap délelőtt 7 felvonás Maciste kép lesz vetítve.

(*) **Akar minőséget és árat illetően jól járni?** Vásároljon a Klein József és Fia cégnél.

Ismét Romániában dolgozik Szép Juci

Keleteurópa legveszedelmesebb szélhámos nője Székelykocsárdon követte el utolsó rablását

KOLOZSVAR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A székelykocsárdi állomáson történt tegnapelőtt este, hogy a gyorsvonal egy elsőosztályú fülkéjében elajult egy hölgy. Szomszédja Fritz Grünwald hamburgi kereskedő gyorsan segítségére sietett, levezette a vonatról, bevitte az állomásfőnök irodájába, orvosért küldött és mert a kalauz sípolt, visszaszállt a vonatra. A hölgy közben magához tért, megköszönte az állomásfőnök szíveskedését és a legközelebbi Bukarest felé haladó vonattal elutazott.

Amikor Fritz Grünwald fülkéjébe visszatért, és a vonat már régen elhagyta Székelykocsárdot, rémülten tapasztalta, hogy tárcája, amelyben háromszáz dollár, husz angol font és hetvenezer lej volt, eltűnt. Jelentést tett a következő állomáson, személyleírásából megállapították, hogy a tolvajlást csak a híres Szép Juci követhette el és a nyomozás megindult.

Szép Juci ezelőtt négy évvel tűnt fel Bukarestben, ahol egy mulató táncosnője volt és egy angol őrnagyot rabolt ki. Akkor a rendőrség letartóztatta, azonban bizonyítékok nem voltak ellene, és szabadlábra kellett helyezni. Ez a rendkívül ügyes kalandornő azóta végigrabolta Romániát, anélkül, hogy üzemeltetése egyszer is rajta vesztett volna, egy évvel ezelőtt azután Magyarországra utazott. Budapestben szerelmes lett egy Jódhis Szepe nevű csirkefogóba és együtt kezdtek dolgozni még pedig olyan eredményesen, hogy Jódhis Szepe júniusban ezer dollárt lopott a lánytól és külföldre szökött. Szép Juci feljelentést tett a barátja ellen, a rendőrség vizsgálatni kezdte a feltűnően szép lány előéletét is. Juci jobbnak látta bucsu nélkül eltűnni és hazautazott Romániába. Itt rövid idő óta a harmadik esete volt a székelykocsárdi, úgy látszik nem mer egy helyen letelepedni és mesterségét a vonaton folytatja.

A nyomozás megindult, amely ha eredményes járna, Keleteurópa legveszedelmesebb tolvajnője kerülne a rendőrség kezére.

SPORT

(x) **Románia atlétikai bajnokságai** a kolozsvári kerület rendezésében szeptember hó 27-én és 28-án lesznek az országos atlétikai versenyek. Nevezés 20 lej számonként, illetve 100 lej stafétánként. Nevezések dr. Corcan Pálvel címére gyermekkorhoz, Kolozsvár küldendő szeptember 23-ig. Első nap 400 m. síkfutás selejtező, helyből magasugrás, 100 m selejtező 800 m. síkfutás. Gerelyvetés 4-szer száz-as staféta, 10 ezer m. síkfutás, Kalapácsvetés, Távolugrás helyből 110 m. gátfutás selejtező, 200 m selejtező, hármassugrás, 170 m. gátfutás döntő 2x200x400x800 m staféta selejtező.

Második nap: 100 m. döntő, Súlydobás 1500 m síkfutás, Magasugrás, 400 m döntő, 5000 m síkfutás, 4x100 staféta döntő, Diszkoszvetés 200 m döntő. Rudugrás, 400 gát selejtező, Távolugrás 400 m gátfutás döntő, 200x200x400x800 m staféta döntő.

(x) **Vasárnap sportprogramja** az egész országban bajnoki mérkőzések lesznek. Brassóban az Ivria csapatát játsszik új összeállításban bajnoki mérkőzést a Hargitával továbbá vasárnap lesznek a Károly serleg atlétikai mérkőzések az altiszti iskola rakodóbeli stadionján.

(x) **Uruguay olimpikon futbalcsapatáról** általában az a felfogás Európában, hogy a csapat tagjai nem tekinthetők amatőröknek, legfeljebb a mai államator szemüvegen nézve. Ezek a hírek eljutottak most Délamerikába is és ezek visszhangjaként Uruguay svájci követe most nyilatkozatot tett közbe, amely szerint a Párisban járt uruguayi csapat csupa »abszolút amatőr» állott. A játékosok egy része államhivatalnok, akik egy-egy havi szabadságot kaptak, de fizetésüket csak akkor utalták ki, amikor az első mérkőzéseket megnyerték, a csapat másik része pedig diákokból állott. Eppen ezért rendelték vissza a csapatot Délamerikába, nehogy a turázásokból profi-vád merüljön fel ellenük.

(x) **Az FTC Romániában.** Temesvárról jelentik: szeptember 27 és 28 az FTC lesz a Kinizsy és Tac vendége — ha ismert mint a szorint akadályok nem gördülnek közbe.

A gólkirály. Futball-regény. Irta: Pánczél Lajos. Ára 35 lej. Megrendelhető „Brassói Lapok” könyvosztályától Brassó, Kapu-u. 64-66.

KÖZGAZDASÁG

Angol kereskedők és iparosok az angol-orosz szerződés ellen

LONDON. (A Brassói Lapok tudósítója.) Az angol keresk. kamarák szövetsége végrehajtói tanácsa megszavazta azt a határozati javaslatot, hogy az angol-orosz szerződést ne ratifikálja. Az angol nagyiparosok szövetsége hasonló álláspontot foglalt el.

Megindult a lej esése

A kormány lej-manővereinek kulisszatitkai

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítója.) A román valuta az utolsó héten erősen emelkedő irányzatot mutat Zürichben. 272-ről felemelkedett csütörtökig 285-re s megmaradt ez árfolyamon a hét elejéig. Párisban az irányzat nem volt teljesen ilyen egyenletes. A hétfői 9.95-ös kurzus után felment 10.15-re, majd újból leesett 9.80-ra.

A román piacon a zürichi árfolyammal szemben az a vélemény alakult ki, hogy a keddi párisi 10.15-ös árfolyam volt a legmagasabb s az akkor elkezdődött hanyatlás folytatódni fog. A piac véleménye azon a néven ellenőrizhető híren alapszik, hogy a lej egész emelkedése az elmúlt napokban annak a nagyobb mérvű fizetésnek tulajdonítható, amelyet a román államnak a külföldön teljesíteni kellett s a kormány ezért állítólag azt az utasítást adta az illetékes bankköröknek, hogy járjanak közbe a párisi piacon s így létezzék elő a lej emelkedését, hogy az állam ezen a módon szerezhesse meg a szükséges idegen valutát. S miután a kifizetést most teljesítették, az árfolyamjavító közbenjárás becsüztették s így a fatális lej megint hanyatlani kezdett. Ez — ismételjük — a mi piacunk véleménye, amely elismeri egyúttal azt is, hogy ugyanakkor a gabonavásárló külföldi importcégek is vásároltak lejt, amelyek siettek a lejszükséglet beszerzésére még az emelkedésnek első napjaiban abban a hiedelemben, hogy a lej javulása hosszabb ideig tarthat.

A való tényállást nehéz megállapítani. Hiteles forrásból megerősítették azt a hírt, hogy a pénzügyminiszterium valóban rendeletet adott ki a napokban arra, hogy a külföldről behozott ércpénz ellenértékét fizessék ki, de a bizalmi emberek kívül senki sem tudná megmondani, hogy ugyanakkor vajon kiadták-e a rendeletet a lej emelését célzó bankári közbenjárásra is. Fennforogván azonban a fizetési rendelkezés, nem lehetetlen, hogy a közbenjárás is megtörtént, mert az államnak minden érdeke azt kívánta, hogy a hitelösszeg tőzsdei úton minél kisebb ártéssé.

Az természetes dolog, hogy a valutáris árfolyamok szabályozására a közbenjárás nem csak lehetséges, hanem szükséges is. Sajnálata az, hogy ezt a valutapolitikát nem folytatják állandóan mindaddig, míg a lej értéke komolyan nem állandósul. Így Garoflid volt miniszter is kijelentette, hogy mindaddig, míg vasutaink nem lesznek normális állapotban, míg meg nem műveljük az összes szabadföldterületeket, s míg fel nem hagynak az árúknak tiltó és kiviteli vámok utján történő leszerzésével, a Nemzeti Banknak el kell határoznia, hogy a lej mai külföldi kurzusát fentartja.

Tudjuk azt, hogy valamely valuta árfolyamának szabályozása vagy fenntartása költségekkel van összekötve, amelyek azonban nem lehetnek nagyok, sőt teljesen elenyésznek, ha a kérdésben levő ügyet ügyes és tapasztalt bankárok végzik. Erre ugyancsak Garoflid idézi a következő példát. A Nemzeti Bank nem vásárolt dollárt, amikor ez 189-es árfolyamra esett s így természetesen nem adhatott el dollárt, amikor az árfolyam 250 lej volt, nem vesz most sem, mikor az export miatt a dollár 200 lej alatt áll s így természetesen nem lesz eladni való dollárja tavasszal, amikor a terménykivitel elcsendesül s a dollár újból meg fog drágulni.

Ebből a példából vonható le a közbenjárás technikájának minden filozófiája; a lej kurzusának ellenőrzésével megbízott intézet lássa el magát megfelelő mennyiségű nemes valutával akkor, mikor a lejnek mértéketlenül hullámozására van kilátás.

Erre találgatás tipikus példa a csehszlovák pénzügyminiszterium bankhivatalának eljárása. Létesítésekör, 1920-ban a hivatal pénztárában sem arany, sem ezüst nem volt; ugyanazon év augusztusában már két millió

800 ezer korona értékű nemes ércpénzkészlettel rendelkezett, amely, az 1923 év végéig 1 milliárd és 236 millió koronára emelkedett. Ez a devizatarca lehetővé teszi, hogy a hivatal szabályozhassa a csehszlovák valuta kurzusát: mikor nő a csehszlovák iránti kereslet s így ez a csehszlovák természetellenes és egészségtelen emelkedését idézheti elő, ekkor a hivatal eladja a csehszlovák s vesz devizát; s ha a kínálat a csehszlovák árfolyamának hanyatlását eredményezné, ugyeladva a devizákat, csehszlovák vásárol. Egy szóval ez az intézet mindig a spekulálók műveletének ellenkezőjét végzi. Ha a spekulánsok eladnak, a hivatal vesz s fordítva.

A közbenjárásnak a szükségessége okozta, hogy a bankhivatalnak a deviza készlete állandóan fluktuált. Így, az 1923. évben például a legkisebb volt a készlet január 23-án és pedig 367 millió, legnagyobb július 29-én, 2 milliárd és 645 millió korona.

S mi volt a műveletek pénzügyi eredménye? A hivatal az 1923. évben 23 millió tiszta eredményt mutatott a beváltási és 17 millió korona tiszta nyereséget az ércpénzzel való műveleteknél.

E számok beszélnek s azokból nem nehéz a mi viszonyainkra alkalmas és szükséges következtetéseket is levonni.

A MAI PÉNZPIAC

Csütörtök, szeptember 18.

A világpiacon a helyzet változatlan.

A belső piacon tegnap délután 36.60 lejes svájci frank alapon s igen tartózkodó hangulatban indul az üzlet. Áru alig van a piacon s e miatt az árfolyamok fokozatosan emelkedtek. Estére az áru teljesen eltűnik. — Ma reggel is áru nélkül kezdődik az üzlet, forgalom azonban áruhiány miatt nincs. A zürichi nyitáson a lej esése bekövetkezett, amitől az itteni piac már napok óta tartott. Déli névleges árfolyamok: egy svájci frank 37 lej, egy dollár 193, egy angol font 875, egy olasz lira 8.65, egy francia frank 10.55, egy cseh korona 5.82, egy lejért 363 osztrák, illetőleg 400 magyar korona.

Zürich. Devizák (zárjelben a tegnapi zárlattól való eltérések.) Nyitás: egy dollár 5.29 és háromnegyed (—egynegyed), egy angol font 23.68 (—2), száz francia frank 28.27 és fél (—2 és fél), száz olasz lira 23.25, száz cseh korona 15.87 és fél, száz dinár 7.35, száz leva 3.87 és fél, száz lej 2.77 és fél (—2 és fél), tízezer magyar korona 0.69, tízezer osztrák korona 0.7450 (—25), száz járadék-márka 126.

(—) **Életbelépett a revizori intézmény.** Az erdélyi magyar bankszindikátus egyik fő feladatának tartotta a revizori intézmény megszervezését és életbeléptetését. Ez intézmény az erdélyi román és szász vállalatoknál a Solidaritatea, illetőleg Revizorenverband keretében már régen működik. A mai válságos gazdasági viszonyok között különösen nagy jelentőséggel bír a revizorok működése s valószínű, hogy a bankok és részvénytársaságok ellenőrzéséről alkotandó törvényjavaslat a revizori intézmény kötelezővé tételére is ki fog terjeszkedni. A revizori intézmény felállításának jórészt személyi ellentétből fakadó nehézségeit a bankszindikátus vezetőségének sikerül leküzdeni s a dolog sürgettségére való tekintettel a szindikátus igazgatósága a revizorokat meg is választotta s ezek működésüket már meg is kezdték. A szindikátus tagjai még nem mondták ugyan ki a revizorok kötelező alkalmazását, de a mai ingatag gazdasági viszonyok között a pénzintézetek iránt a bizalom csak megszilárdulhat, ha a kötelező ellenőrzés elvét elfogadják.

(—) **Emelkedő tendenciát mutat Szatmármegye exportja.** Nagykárolyi tud. jelenti: Szatmármegye exportja az utóbbi hónapokban hatalmas iramban emelkedő tendenciát mutat. Januárban csak 3 millió 215 ezer lej folyt be a kivitel vámjaként, májusban ez az összeg 11 millió 785 lejre rugott, a múlt hónapban pedig 43 millió 697 lejt tett ki. A kiszállított áruk legnagyobb részét szarvasmarha és fa teszi ki. A szarvasmarha és állatkivitel az utóbbi időben Szatmármegyében nagyon megesapant az állatjárványok és Predești megyei főállatorvosnak egy önkényes intézkedése miatt. Ugyanis az állatorvos az állatok export előtt 21 napos megfigyelést 20—22 nappal rendszeren meghosszabbítja. A szatmármegyei exportőrök úgy segítenek ma gukon, hogy az állatokat Nagyváradra szállítják, hol három heti megfigyelés után tovább szállíthatják őket.

— Brassói vendéglősök — a maximálásért
Két brassói vendéglős: Dimpu János, a Redult étterem tulajdonosa és Klész Keresztély, a Fehér ló tulajdonosa legutóbb azzal a kéréssel fordultak a brassói városi tanácshoz, hogy az terejssze ki az ármaximálást az összes ételneműekre. A két vendéglős a különös kérelmet azzal indokolta meg, hogy néhány fogasztó olyan ételek árát is kifogásolja, amelyek voltaképpen nincsenek hivatalosan megszabva, viszont az árdrágító bíróság az ilyen ügyekben is kényelhetetlen szigorral járt el a vendéglősökkel szemben. A városi tanács legutóbbi ülésén foglalkozott a két brassói vendéglős kérelmével, amelyeknek nem adott helyet, mivel az uzoratorvény ötödik cikke értelmében az ugynevezett «fényűzési ételek» árát nem szabad maximálni.

Felelős szerkesztő: Kocsis Béla.

Kiadó: »Brassói Lapok« nyomdája.

NINON DE LENCLOS vallomásai

A leghíresebb párisi szépasszony önéletrajzát adják e vallomások.

- I. Tavasz 60.— lej.
- II. Nyár 60.— lej.
- III. Nyárutó 60.— lej.

Teljes magyar kiadás.
Három kötet együtt 180.— lej.

Megrendelhető
a BRASSÓI LAPOK könyvosztályától
Brassóban.

ROMAIN ROLLAND JEAN CHRISTOPHE

Megjelent a teljes magyar kiadás.
Tíz kötet ára együtt 1080.— lej.

!

Megrendelhető a Brassói Lapok könyvosztályától, Brassóban.

Komplett

szeszgyár

erdély egyik városában a fő vasútállomás mellett, lakóházzal, berendezéssel, circa 2—4000 négyzetöl telekkel olcsón eladó. ■■ Az ingatlan úgy a vasútállomást, mint a várost illető központi fekvésénél fogva másnemű ipari vállalatra is kiválóan alkalmas.

724

Bővebbet Dr. ZINTZ RICHARD
Nagyszeben, Mária királyné-utca 39.

Megérkeztek
a budapesti
könyv-
ujdonságok
a Brassói Lapok
könyvosztályába.

Kérje díjmentesen könyvárjegyzékünket!

A Brassói Lapok hirdetésait naponként százezer ember olvassa.

Nagy belföldi biztosító társaság

főigynökséget állít fel a Székelyföld és
Barcaság nagyobb városaiban és evégből
alkalmas

vezetőket és hivatalnokokat keres

belső és külső szolgálatra, kedvező feltéte-
lek mellett.

Ajánlatokat kérjük „Existencia” jeligére
e lap kiadóhivatalába küldeni.

Melléklet a 249—924 számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A jersigi (érségi) 6 osztályú román. kath.
elemi iskola kántortanítói állására pályáza-
tot hirdetünk.

Az okleveles pályázótól megkivántatik a
román és magyar nyelv bírása, hogy az előirt
román tantárgyakat is taníthassa.

Javadalmazás egy polgári évre: 145 lej
alapfizetés; 6000 lej segély; lakás: 2 szoba,
konyha, megfelelő mellékhelyiségek; 400 □-öl
kert; 6 hold tanítói, 4 hold kántori föld, ezek
megmunkáltatása az ő feladata; 764 liter tiszta
szemes buza; 14 ürm. hasábfá hazaszállítva;
kántori teendőiért a megfelelő stóla, körülbelül
3—400 lej.

Az állás azonnal — az illetékes főhatósá-
goktól nyert elismerés megtörténtevel — elfog-
lalandó.

Az idevaló költözködés költségei a ber-
zoviai (zsidovini) állomásig a pályázót, onnan
Jersig községbe a kocsiköltségek a hitközséget
terheli.

Jersig vasuti állomása s u. p. Berzovia.
Jud. Caraș-Severin.

5789

Az iskolaszék.

*Szives tudomásul hozom, hogy a Révész
Béla marosvásárhelyi könyv- és papírkere-
kedő cégből, ahol hosszú ideig mint cégtárs
működtem — kiváltam és október hó közepén
RÉVÉSZ ERNŐ törv. bej. cég alatt
Marosvásárhelyen, Főter 47. szám a.
egy modern könyv- és papírkereskedést nyitok.*

Jó minőségű bánáti préselt
rétiszéna

kapható.

HELD és TÁRSA LUGOJ.

Egészséges tengerit

kocsitátelekben legolcsóbb napi áron azonnal ajánl.
Csakis vizsonteladóknek és gyárosoknak.
SZENDE JÁNOS, Brassó, Arva-
ház-u. 3. sz. — TELEFON: 112.

10%	Tulhalmozott raktár miatt	10%
KÖPF H. BUTOR-RAKTÁR	10%	BRASSÓ KAPU-UCCA 51
10%	Árkedvezmény	10%

A NAGYSZEBENI SIEBENBÜRGISCH- DEUTSCHES TAGEBLATT

A
NEMETSEG
LEGREGIBB,
LEGNAGYOBB ÉS LEG-
ELTERJEDTEBB LAPJA DÉL-
KELETEURÓPÁBAN. :: A VALÓDI
NEMET MUNKA LEHÍVEBB KÉ-
PÉT ADJA. :: ELŐFIZETES ÉS
HIRDETÉSEKRE VONATKOZÓLAG
SZIVESKEDJÉK A SIEBENBÜR-
GISCH-DEUTSCHES TAGE-
BLATT KIADÓHIVATALÁ-
HOZ FORDULNI.

! „WELT és HEIMAT”
képes heti melléklettel
havonta 48 lei, negyedévre 144 lei.

NAGYSZEBEN,
MÁRIA KIRÁLYNŐ-UCCA 23. SZ.

LANZ

GŐZ- ÉS MOTOR

CSÉPLŐGÉPEK

MINDEN NAGYSÁGBAN.

MOTOREKÉK

KASZÁLÓGÉPEK

AZONNAL RAKTÁRRÓL SZÁLLITHATÓK.

UZINELE LANZ S. A.

BUKAREST, STRADA BATISTE 14. bis.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára: 3 lei. - Vastagabb betűvel 6 lei. - Állást keres-
nek 25%o engedmény. - Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei.
Apróhirdetéseket a fenti eredeti árak mellett bizo-
nyosunknál is feladhat minden helységben, aki pon-
san továbbítja azokat kiadóhivatalunkhoz. — Cs-
válaszbélyeggel felszerelt kérdezősködéseket
válaszolunk.

**Személyszállító
autó-vállalat.**—
Jancsó. Telefon
5—30 Brassó, Fe-
kete-ucca 44. 9468

**Eladó ház istállóval és
csűrrel.** Értekezni Román-
templom-u. 88. 5816

**Iskolás leány vagy fiú
lakást és ellátást kaphat.**
Cim 5817. szám alatt a
kiadóban.

**Üzletek részére fehér-
nemű varrást vállalok.** Ol-
csó és gyors kiszolgálás.
Cim 5815. szám alatt a
kiadóban.

**2 fiút vagy leányt fel-
veszek az iskola évre
ellátással.** Cim 5812. szám
alatt a kiadóba.

**Kovácsnán 60 q faj
alma eladó.** Deák Imre,
Kovácsna. 5811

**Keresek jól főzni tudó
gazdasszonyt.** Leon Ger-
son, Craiova, Primavera 4.
5809

**Házvezetőnőnek el-
mennék egy öreg urhoz,
bármelyik városba.** Cim
5798 sz. alatt a kiadóban.

**Fehérneműt
most kell vásárolnia,**
Wlaat & Wlaat cégnél,
ahol a régi mintákat ol-
csón kiadják. 5172

**Külön bejáratú butoro-
zott szobát keresek azon-
nalra.** Bővebbet a Bras-
sói Lapok kiadóhivata-
lában.

**Olcsón eladó két új
hálószoba berendezés.**
Litzler és Zink asztalos
mesterek. Weisz Mihály-
ucca 11. 5769

Román nyelvet
épület vasalásban
üvegágásban jártas
géd azonnali belep-
kerestetik. Neumann
Fágara.

**Husz H. P. alacs-
magasnyomású, 8 leg-
rös Garret félstabil g-
gép eladó.** Megtekintni
Caraseni (Szamos Kr-
sói) gőzmalomban.

**18 lőeres „Ape” jón-
ban levő személyan-
mat eladnám vagy
gyobbal elcserélném.**
nagy tejgazdaság Kov-
na.

**32 éves özvegy, ga-
asszonyának ajánlko-
urhoz, urnőhöz. Jól
Sepsiszentgyörgy, Al-
ucca 8.**

**Kiadó a belváros-
2—3 tiszta feregmen-
agy, jobb iparosok
szere. Cim 5818 sz. al-
a kiadóban.**

**Egy használt de jó
lapotban levő pony-
megvégre kerestetik
tekezni a Brassói La-
kiadóhivatalában.**

**Ugyes szobaleány
szakácsné azonnal
felvétetik. Kolostor
31. I em.**

**Eladó 2 drb. Kron-
gőzkazán 24□ 2 tüzfelle-
tel Szöcs Bálint szeg-
gyárosnál, Targul-Sla-
esc.**

**Benzinmotorok 2-
lőerőig állandóan kap-
tók az Erdélyi szász gu-
dasági egyesület gépa-
tálynál Sibiu (Nagy-
ben). Ajánlatok meg-
sésre.**

Földgázzal égetett kiváló minőségű
hődfarku, hornyolt

tetőcserép és cserépkályha
legolcsóbb árakon

KUKÜLLOVOLGYI EPITO R.-T.
DICSOSZENTMARTON. 705 Telefon 59.

Antik butor

egy szalంగarnitura és egy íróasztal
eladó. WÖLFKES, Fekete-ucca 20.

VÁROSI JÓDOS GYOGYFÜRDŐ

NOVISAD (Jugoszlávia)

Pensio rendszer. Kitűnő ellátás és szobák.
Iszapkezelések. Sósfürdők. Hydrotherápia.
Röntgen-laboratórium. Kvarciámpa.
Diatherma és villamos kezelések.
Állandó fürdőorvos! Nyitva egész évben
Téli kúra

6626

Ház eladás!

A Szent János uca 24. sz. alatti ház eladó.
5765 Bővebbet ugyanott.

Nyomatott a „Brassói Lapok” nyomdavállalatának köríorgógépén, Brassóban.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj